

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 „ 05 „

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 14.

A liberalizmus csődje.

Mig a zsákbaszorult osztrák liberálisok utolsó reményüket az erősnek látszó magyar liberalizmusba vetve, Bánffyhoz fordulnak segítségért s még azt is megígérik, hogy nem fogják kivánni a kvóta felemelését, — a német liberális sajtó pedig azért üdvözlő örömmel Vilmos császár budapesti látogatását, mert Magyarországot tekintve a művelt nyugaton már legazdálkodott liberalizmus végvárának, utolsó menedékhelyének, — addig a legnépszerűbb magyar mágnás nem habozik kimondani a kemény ítéletet, hogy a Magyarországon uralmon levő liberális kormányok nem váltották be nagyhangú ígéreteiket, nem csináltak nemzeti politikát.

És a nemes gróf, mint gentlemanhez illik, nem elégszik meg a szigorú ítélet kimondásával, hanem ellentmondást nem tűrő tényekből fűz hozzá indokolást.

Minden eszköz, minden hatalom rendelkezésükre állott a liberális kormányoknak, hogy a kiegyezés alapján kiépítsék a nemzeti államot, hogy a nemzeti eszmét érvényesítsék az államélet minden vonalán és — mi az eredmény? Óriási centralizáció, bürokratizmus, a kormány hatalmának olyan növekedése, hogy az elnyomással fenyegeti az egyesületi, családi, politikai, polgári és egyéni szabadságnak utolsó romjait is, — emellett pedig hallatlan korrupció, mely lépten nyomon nyilatkozik a magasabb régiókban is.

Nemzeti irányu haladást azonban hiába keresünk. A nemzetiségek nagyobb ellenéseink, mint valaha. Csak most egyszerre három elmérgesedett nemzetiségi kérdés foglalkoztatja a kormányköröket, a sajtót és nemsokára a parlamentet. A horvát-választásoknál a magyarbarát nemzeti párt csúfos vereséget szenvedett; a Fiumében harmincz esztendő óta dédelgett olaszok megbuktak, helyüket a horvát-eszméktől vezetett autonom-párt foglalta el, akikkel most nem bír Bánffy kormánya; a szerb kongresszust el kellett napolni, később konferenciává alakították át, — így sem bírnak velük. Ráadásul a szászok Sedán-ünnepet rendeznek, a dákorománok pedig külföldre viszik panaszukat az interparlamentáris konferencia elé, hova a háromszáz tagból álló liberális párt egyetlen tagot sem küldött s a néppárti Asbóth János és a függetlenségi Pázmándy Dénes (aki nem is képviselő) védtek meg országunk becsületét.

Károlyi István gróf kimutatja beszédében a liberális kormányok mulasztásait az egész vonalon, a kodifikáció, a tudományos és társadalmi élet terén, — kettőt azonban figyelmen kívül hagy: az egyházpolitikát és a közgazdaságot; pedig e kettő teszi teljessé és végzetessé a liberalizmus csődjét.

Most már a liberális egyházpolitikának elsőrangú támogatói kénytelenek beismerni, hogy ez a politika csendes kudarcot vallott. Amitől féltek, a népnek nyílt ellenszegülése, — hála a kath. páp ság hazafias magatartásának, — nem következett be; de ez csak fokozza a

kudarcot. A költségek már évenként túlhaladják az egy milliót, a zaklatásért általános a panasz, az előbb hűséges protestánsok panaszkodnak és megpendítik a revíziót.

Talán még ennél is kirívóbb a liberalizmus csődje a közgazdaság terén. Ha végig lapozzuk a harmincz év alatt hozott törvényeket, azt látjuk, hogy bőségesen gondoskodtak a nagy tőke biztosításáról, a nagy ipar felvirágoztatásáról, bankok és részvénytársaságok alapításáról, vicinálisok építéséről, — — — de annál inkább elhanyagolták a mezőgazdaság és a kisipar érdekeit. Vaskos kötetekben alig férnek meg a börzsiánerek és kapitalisták érdekében hozott törvények, — két lapra elfér, amit a nép jólétének előmozdítására tettek.

Nem csuda azért, hogy mig a külföldön biznak a magyar liberalizmusban, — nálunk csak a hatalmon levők és az ő szekerükhöz lánczolt fehér rabszolgák helyezik benne reménységüket.

A tatái hadgyakorlatok.

— Távirati tudósítás. —

Frigyes kir. herczeg vezérlete alatt álló 5. hadtest, melynek feladata megvédeni Tatát az előnyomuló ellenségtől (4-ik hadtest vezére Lobkovitz herczeg), ma sem volt szerencsésebb, mint hétfőn. Olyan bontó zavar és rendetlenség mint tegnap, hogy az 5-ik hadtest csapatjai egymásra lőttek volna, ma ugyan nem fordult elő, de nem tudták megakadályozni az ellenfél előnyomulását. A harcjáték még nem ért véget, de úgy látszik, hogy Lobkovitz herczeg lesz a győzelem.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A gátfalvi bíró és templomatyja. *)

Irta: Zámolyi Varga Mihály.

Alig lépett Dobos László uram szent házasságra, a falu legszebb leányával, Lengyel Veronikával, már is feljött szerencsecsillaga; mert egyik kitüntetése a másikat érte; a mennyiben egyik vállára a bírói, másakra a templomatyai gondok neheztölnek. A közvélemény szerint, a szerencse tenyerén hordozta.

Örömapot ült Gátfalva, midőn a félbokré-tázott kalodát zsiabj, láрма, kurjongatás között a bírósághoz ablaka alá plántálták. A jó kedvű nép dudu szó mellett, ott helyben tánczra ke-rekedett; reggelre megivodott öt akó karczos. Bármennyire igaz legyen a közmondás, hogy a ki Istentől mire hivatott, arra nyer is az ég-től tehetséget, lelki erőt; vagyis kinek Isten hi-vatalt ad, észt is ad hozzá, még sem lehet ta-gadni, hogy minden kezdet nehézségekbe ütkö-zik. . . Tisztviselés gonddal jár. Kénytelen vala ezt tapasztalni a gátfalvi új bíró is.

*) Mutatvány szerzőnek „A gátfalvi arisztokraták“ című humoros korrajzából. Megjelent Pozsonyban Pelikán K. kiadásában. Ára 1 frt. 20 kr.

Egyik zuzmarás őszi napon ő kegyelme hizott sertést perzselt, és pedig, régi szokás szerint a helységnek kellő közepén. . . Az előjárók közül többen körülállták a tüzet, a torra való mnghivatás reményben. Kövér disznó halálát sok éhes has várja. . . E perczben arra hajt egy vidéki ember, pipával szájában.

— Megálljunk! kiált harsányan a bíró, azért a pipáért ne terheltelessék kegyelmed egy sáin forint büntetéspénzt lefizetni.

Az utas, felelet helyett, a ldbogó szalma-tüzzre mutat.

— A disznó perzselés nincs eltiltva, folytatja Dobos, bírói hangnyomattal, tehát büntetni sem lehet, de igen a pipázást, mint ezt a falu-végi tábla eléggé mutatja.

Hogy minő alapon vala e finom megkülönböztetés; arról személyesen is meggyőződ-nék. A táblán csakugyan, egy makrapipa és karvestagságu szivar vala mázolvá, ellenben a disznóperzselés egészen hiányzott. Az utas meg-adta magát, és rossz kedvvel nyul belső zsebé-be, hogy onnan a kívánt összeget kihalászssa.

E perczben nagy riadalom hallatszik az utcagyerköczök torokszakadtából tüzet kiabál-nak. . . A csak félig megölt Siska, ugyanis megeléglővén a hőséget, felugrott, és hátán czipelve az égő szalmanyalábot egyenesen be-

vette magát a nyitva álló polyvaszinbe, mely egy percz alatt lángban állt. . . Szerencsére az idő csendes, a szin pedig az épületől távol vala; így sikerült a lokalizált tüzet, nagy láрма és hajgatás közt elfojtani, mialatt az utas is elhajtott sáin forintjával egyetemben.

E naptól fogva a fiatal bíró, minden má-sodik éjjel tüzzel álmodott; minden lgkisebb lármára elhalványult, mert azt hitte, hogy háza lángban áll. Kit a kigyó megmar, a gyiktól is fél. . . Ne csodáljuk ennél fogva, ha kikelt a cseh művész ellen, ki arra kért engedélyt, hogy a templom előtti térségen a népnek bemutassa Moskva égését. . .

— De komediás uram, — a bíró szavai — abból semmi sem lesz. Tüzzel nem jó játszani; ezelőtt három héttel is eléghetett volna az egész helység.

Sokkal szerencsésebb volt ennél egy vándor színész csapatok melynek az asszonyok rimánkodására és a gyermekek ujjongására megengedte hogy egy magánosan álló lábaspaj-tában előadásokat tarthasson.

A rendőrgyűnök és főrendező természetesen, Dobos vala, ki a hol szép szó nem használt suhintott is egyet-kettőt az elmaradhatlan bírópálczával, a vásott suhanczok közé.

A kezdet reményen felül sikerült; Thalia

Valódi első
 minőségű,
 hegyi

fehér és vörös borok

olesó árban
 kaphatók

Czeplédy Sándornál

„ZÖLDFA“
 szállodában

Az árak a hirdetési rovathoz olvashatók.

Részletes tudósításunk a keddi nap eseményeiről a következő:

Mindkét hadtest a tegnapi napon Kócs irányában kezdte meg az előnyomulást. Frigyes főherceg tábornagy az 5-ik hadtest parancsnoka mindenekelőtt a helységnél akarta hadtestét egyesíteni, hogy onnét támadólag nyomuljon elő az ott levő ellenséges csapatok ellen.

Ez okból hét órakor reggel a 33-ik hadosztályt Tóvárosból a 37. honvédhadosztályt a hadtesttüzérséggel Mocsától Kócsra hagyta előnyomulni, míg egyidejűleg a harmadik lovassági hadosztály Nagy-Igmándról Pusztapöcze felé körülbelül 5000 lépésnyi távolságban Kócs nyugati oldaláról indult. A 33-ik hadosztály utasítva lett, hogy az Alsó-Gallánál levő levő ellenséggel szemben gyengébb erőt hagyjon meg és Tata-Kömlőd közti országútra mellékvédet küldjön. A 13. gyalghadosztály azonban parancsot kapta, hogy Érsekújvárról Komárom-O-Szőny felé nyomuljon elő. Arra, hogy ezen hadosztály körülbelül Kócsnál, vagy Kócsból délre keletkező útközetben részt vegyen, a késő délután előttig alig lehetett számítani. Lobkovitz herceg tábornagy, a negyedik hadtest parancsnoka feladta keresztülvitelében szintén Kócs vidékét akarta hadtestével elérni. E cél elérésére a Vértességen át előtolt 40 honvédhadosztály, melynek Kömlődön át Kócsból keletre kellett menetelni, utasítva lett, hogy hét órakor reggel előcsapataival az Által-Er balpartján, Kecskédől Északnyugatra, megállapodjék, a főcsapattal azonban a nevezett csapatokat csakis a hadtestparancsnok további parancsára lépje át. A hadtest tömege a 31. és 32-ik gyalghadosztály, a hadtestparancsnok vezénylete alatt 7 óra után Ondódtól a Bokod-dáti uton Kócs felé nyomul elő. A bal mellékvédet 8 zászlóalj képezte Csikós vezérőrnagy vezénylete alatt és Új-Szőlőhegyen Szak felé nyomul elő. Barth ezredes különítményeiből a lovasság (két század és 1 utászszakasz) Bakony-Sárkánytól Kisbérén át Csépre, egy gyalog zászlóalj Pusztá-Makón át Kócs irányában lett kiküldve. A 23-ik honvédlövassági dandár, mely az éjjel Alsó-Gallánál töltötte, utasított, hogy a hozzá beosztott második századot az Alsó-Gallától Kócs irányában induló ugynevezett Mészáros-uton a 40. honvédhadosztály rendelkezésére hagyja, maga azonban az első lovashadosztályval való egyesülés céljából 7 órakor reggel Környén át Dad felé nyomuljon elő. Az első lovashadosztály végre azon feladatot kapta, hogy 7 órakor reggel a Dad-Szent-Császár közti téren készen álljon, hogy hozzáutastott gyalogzászlóaljjal a 186-ik gyalogezred, 4. század, Szapot foglalván el, a főcsapat előnyo-

mulását el takarja és a 23-ik honvédlövassági dandár megérkezése után és azzal való egyesüléssel határozottan Szenden át nyomuljon elő.

A két hadtest előnyomulásának ez a módja már 13-án délelőtt rekortre harcot idézett elő a két hadtest között. Midőn az 5-ik hadtest két hadosztálya Kócsnál egymás közelébe ért. Frigyes főherceg, tábornagy parancsot adott ki, hogy a két hadtest folóttassa előnyomulását Kócson keresztül Dáb felé. És pedig a 33. gyalghadosztálynak a kócs-kömlödi út mentén, a 37. honvédhadosztálynak az utat keresztezve, Dáb felé kellett előnyomulnia. A jobb szárnyon az 1. lovas hadosztálynak kellett ezt az előnyomulást kísérnie és ezért azt a parancsot kapta, hogy Pusztá-Rőczétől Szak felé (Dábtól északnyugatra) vonuljon fel. Az összes hadosztályok parancsot kaptak, hogyha találkoznak az ellenséggel, támadólag lépjenek fel. Kilencz óra után az ötödik hadtest hadosztályai átlépték a Kócsból délre fekvő Halomhegy, Öreghegy és Badacsony magaslatakat. Kilencz óra 30 perczkor a 33-ik gyalghadosztály legelső csapatai Schmedes tábornagy parancsnoksága alatt a Nagy-Pörnek pusztá melletti magaslaton, a 37. honvédhadosztály csapatai pedig délnyugatra a nevezett pusztától összetalálkoztak az ellenséggel. Ez alkalommal sikerült ezeknek kezdetben tért nyerni.

A 4. hadtest parancsnoka Lobkovitz herceg tábornagy is elhatározta, hogy a Kócson keresztül előnyomuló ellenséget megtámadja. Kilencz órakor, midőn hadtestének a Moór és Kocs közti uton előnyomuló főoszlop a Dábhöz érkezett, ennél elővédét előretolta a Dábtól északkeletre fekvő magaslatra. Az ezt követő 20 perczig tartó pihenés alatt a következő intézkedéseket tette a támadásra: Cél: a Kócsból délre és Tától délnyugatra megállapított ellenséget körül fogva, megtámadni. Ennek elérésére Czibulka altábornagy a 62. gyalog dandárral és a hadtest-tüzérséggel Szendő felé nyomul előre, hogy onnan betekerítve az ellenség jobb szárnyát a Kócsból nyugatra eső szegélyt támadja meg. E célból alárendelték még a Csikós vezérőrnagy parancsnoksága alatt az Új-Szőlőhegyen keresztül észak felé vezényelt bal oldal-hadosztopot (4 zászlóalj) valamint a 86. gyalogezrednek az 1. lovas hadosztály mellé beosztott 4. zászlóalját, végül pedig Barth ezredesnek már Kócsra vezényelt különítményéből egy zászlóaljat. Parmann altábornagy pedig azt a megbízást kapta, hogy az eddigi elővéddel és a 63. gyalog dandárral valamint a 32. hadosztály tüzérségével a kócs dádi út mentén Kócs déli szegélye felé nyomuljon előre támadásra. Bernolák altábornagy 40. honvéd hadosztálya pedig parancsot kapott

hogy az ellenség vele szemben álló balszárnyát támadja meg és e célból Öreghegy irányában törjön előre. A két szárny-oszlopnak előnyomulás közben Permánn altábornagynak a Dabkocsi országúton előrehaladó hadosztálpához kell magát tartaniok.

A hadtest tartalékául Lobkovitz herceg tábornagy a 64. gyalog dandárt tartotta fönn, amelynek az volt a feladata, hogy előbb a Szendőtől keletre fekvő magaslatokra vonuljon fel, azután pedig kövesse Czibulka altábornagy csapatait.

A mikor anután 9 óra 20 perczkor Alsó-Gallából Környén át előre jövő 23. honvédlövassági dandár Dad-hoz érkezett és az 1. lovashadosztályval egyesült, az utóbbinak parancsnoka, Siebert vezérőrnagy utasítást kapott, hogy támadja meg a Pusztá-Pöczénél észrevett ellenséges lovashadosztályt és azután hatoljon előre az ellenség jobb oldala és háta ellen fél 10 és 10 óra között a V. hadtest valamennyi oszlopa megkezdte a támadó mozdulatokat és csakhamar ezután ütközetre került a sor közte és az 5. hadtestnek a nagyparnaki pusztától délre, a kócs-dádi vonaton hasonlóképp támadásra sorakozó két hadosztálya között. Röviddel ezután összekötözték a két hadtest nagy lovashadosztályai és Szend környékén az attak után, a melyben a hét lovassereg minden dandára (három a 4. és kettő az 5. hadtestből) részt vett, az 5. hadtestlovashadosztálya kénytelen volt visszavonulni. Ugy 10 óra 30 percz tájt, a mikor Frigyes főherceg hadtestparancsnok észrevette, hogy az ővénel sokkal nagyobb sereggel van dolga, és hogy az 5. hadtestet az a veszély fenyegeti, hogy mindkét szárnyát közrefogják, a Komárom felé vonuló harmadik hadosztályához (parancsnoka Mathos altábornagy) való közeledés és a végett, hogy az ellenfél által való esetleges bekerítést elkerülje, elrendelte, hogy hadtestének mindkét hadosztálya szüntesse be a csatát és mindeketlenek a Kócsból délre fekvő magaslatokra vonuljon s ott szálljon szembe az ellenséggel. E magaslatokon való rövid ellenállás után a legelső küzdelem Czibulka altábornagynak a Halomhegy és Kócs felől előnyomuló csapataival volt — Frigyes főherceg tekintettel arra, hogy Czibulka hadosztályának egyes részei (Csikós vezérőrnagy dandára) az ő csapatainak jobb oldalán Kócs felé nyomulnak előre, ezt a magaslattól is kiűrtette és hadosztályait a Kócsból északra fekvő térségre vona. Ez időtájt déli 12 óra felé már kiszabták a demarkációs vonalakat, az ütközetet félbeszakították s egy órára teljesen beszüntették.

felkentjei kitétek magukért, (különösen Weinberger Hugó és Gans Theodora) és a nagy nevetéstől majd beszakadt a pajta teteje. De valamint a hurt nem lehet sokáig feszület tartani, mert meglazul és elveszti ruganyosságát, szintugy a gátfalviak műpartolásának tüze, néhány nap alatt ugy lelohadt, mintha soha sem lángolt volna. Ez a kulcszák mögött nem kis zavart okozott. A művészet papjai tehát hitelhez folyamodtak és csakhamar alig volt valamire való ház, melyhez némi adósság kényelmetlen kötelékei őket ne láncozták volna.

Végre elhatározták, hogy bucsut vesznek a kapufától. A czimlapon vagyis a pajta kapujára krétával ez vala írva: *A szent családnak Egyiptomba való fulása*. Biblia történet hat felvonásban. . . Ugyanezt hirdette két napon át, az öregdob azon hozzáadással, hogy a kised megváltó, a gátfalviak kedvéért megszólamlík anyja ölében. Ez hatott. Az egész falu népe megjelent. . . Bejött: öt váltó forint, 6 pár csirke, 1 liba, 2 kácsa, 7 füstölt oldalas, 40 tojás, negyedmérő kenyérliszt, 3 font szalonna, két font zsír, 1½ mérő burgonya, 3 csomó kákagyóker, 2 uri tök, 1 véka kerékrépa, 2 koszu csüves kukorica és töretlen paprika, egy kosár fűzfalevél; két rőf házi vászon, egy pint lenmagolaj, két csomó leveles dohány, három példány ostyepka (száritott turó); néhány darab búkkfatapló.

Végre a ponyvát felhúzzák és megjeleik az igazgató borvirágos orrával, és rezes arcú nevével, ki öt éves fiát kézen vezette.

— Immáron, kezdé a főszínmű a siri csendben, nekünk Betlehemben nemlévén többé maradásunk, futnunk kellekik Egyiptusba. Aztán el ne áruljátok a zsidóknak!

Nemsokára jött a többi.

— Minket, ő felsége Herodes, urunk, királyunk küldött — kiálták katonásan, hogy a megszökött Józsefet elfogjuk. Nem tudnánk kendtek megmondani, hogy merre vette legyen útját? . . . » Erre száz torokból hangzott:

— Arra került lefelé, az új majornak! még elérhetik.

— Legyenek kendtek türelemmel szóla a fővezér, míg elérjük és visszahozzuk őtet. . .

Ezzel odába álltak, és nagyon valószínű, hogy nem értek utól a menekülőket mert egyik sem mutatta magát többé holott a gátfalviak hajnali harangszóig elfoglalva tarták helyüket melyért, becsületesen megfizettek.

Megemlítem miszerint ez emlékezetes éjszakán Gátfalván lopás nem történt; pedig a házak üresen az ajtók tárva-nyitva álltanak.

* * *

Megtörtént, még pedig nem egyszer, hogy Dobos bíró, vagy templomatyai minőségben, kénytelen vala átrándulni az uradalom székhelyére hol a plébános is lakott. . . Ily napokon valóságos adomások hullott a fellegetlen égből.

Az első, kiben az öregbíró megbotlott, az ispán vala; egy jóvérű fiatal ember, ki semmi tréfát el nem rontott. Most is már messziről kiáltja a nebulo: László bácsi! ugyan sárgítám

a vetések közt, a rozsdá! . . . László bácsi pedig nagy furfanggal tette magát, mintha nem hallaná a szót.

Az egész annyiból áll, hogy a gátfalvi kupaktanács felvetette a kérdést: Mi oka lehet, hogy újabb időben majd minden esztendőben rozsdás a buzavetés? » Ennek egyedüli oka, veti oda Dobos, — hogy a gazdák vaskével kezdenek szántogatni. Mondtam én mindjárt a tisztartó urnak, hogy ez lesz megölő betűje a vidéknek. »

Alig menekült meg, László bácsi, első ellenfelétől azon perczben beleakadt a másikba. A tisztartó nyitott ablakon át kiáltott hozzá:

— Épen hajdut akartam érted küldeni. Micsoda bíró vagy öregem, ha még a vakandnak sem tudsz parancsolni? Az egész gátfalusi határról az uraság réjtjeire költöznek át, hogy azt felturják. Ha ez így megy, nem lesz annyi szénánk, hog belőle megélhessünk.

Dobos mosolygott a régi barát e szavaira de azért érezte a kettős szurást.

Árverés alkalmával u. i. egyik megyei tisztviselőnek nyakán maradt a dobra ütött kuria. E városi ember tanácsot kért Dobos urómtól: »Ugye bár bíró bolondot tettem e vétellel? Azt hallom a birtok mit sem jövedelmez. . . László bács megnyugtatta. Ne busuljon a tekintetes ur, ha más nem; de annyi szénája minden esztendőben lesz, hogy tisztésesen megélhet belőle!

A vakand históriát. Illetőleg Dobos meg-

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 15. Biharmegye őszi közgyűlése.
Szeptember 16. Iskolaszéki ülés a városházán, d. u. 4 órakor.
Szeptember 17. A kongrua felszámolási bizottság ülése d. e. 10 órakor és délután 4 órakor.
Szeptember 18. Nagyváradi pénzügyi bizottságának ülése d. u. fél 4 órakor.
Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.
Szeptember 25–26. Lóversenyek Nagyváradon.
Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon.
Október 8. Tenyészállatkiállítás B.-Diószegezen.
Régészeti és történelmi múzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3–5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3–5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Autonómiaiválasztások.** A nagyváradi r. kath. egyházmegyében most folynak az autonómiaiválasztások. Eddig a következők értesítéseket kaptuk: Váradi olasziban 119 szavazat Hoványi Gézára 2 Dusz Lászlóra. Váradi-újvárosban 55. Váradi-Velenczén 114. 4 Ugron Gáborra. Szilágy-Somlyón 51 N.-Szalontán 18, Kemény-Fokon 10 Mező-Peterden 17 Csatáron 35 B.-Sz.-Mártonban 5 Biharon 35. Rézbányán a 45 összeírt választóból leszavazott 35 és pedig mind dr. Hoványi Gyulára. — A sárvári autonómiaiválasztókerületben leszavaztak 9560-an. Ebből kapott Gotthard Sándor 16 szavazatot, Hollán Ernő 1 szavazatot és Szegedy György és. és kir. kamarás 9543 szavazatot, s így Szegedy György, özv. báró Gerliczy Félixné grófnő veje 9526 szavazattal választott meg a sárvári autonómiaiválasztó kerület világi képviselőjévé.

* **Bakáink itthon.** Tegnap délelőtt megérkezett az őszi hadgyakorlatokra Aradra ment 37-es bakák első csapata. Az előre küldöttek ugyancsak porosan és fáradtan üzönlöttek végig az utcákon, látszott rajtuk a kiállott sok masirozás hatása. Az ezred zöme is nem sokára, legkésőbb azonban 20-ig hazaérkezik, mire azonnal leszerelnek s a kiszolgált bakák megkapják az elbocsátást. Az önkéntesek tisztai vizsgái f. hó 27-én kezdődnek s ez évben Nagyváradon lesznek megtartva. Itt fog elválni, hogy kik varrhatják fel az arany csillagot s kiknek kell még egy évet a császár szolgálatában tölteni.

* **A millenniumi kiállítás érmei s oklevelei.** A millenniumi kiállítás érmei s oklevelei a melyeket a kiállítás zsűrije a kiállítóknak megítélt, csaknem egészen készen vannak s már a közel jövőben kézbesíteni is fognak.

Csak a diszoklevelek vannak még munkában, de ezek is nem sokára a Felsőé elé terjesztetnek aláírás végett. Ennek megtörténtét azonnal követni fogja a vidékenként való elosztás és szétküldés. Ez a jövő hó vége előtt aligha lesz befejezhető, de belenyulhat novemberbe is. A 10,009 érem vésése és a 12,000 diploma nyomása ugyanis óriási munkát adott.

* **A p.-tamási és f.-darnai vasut létesítése** egymásután érkeznek be a folyamodványok a vármegyéhez. A multkoriban már két ilyen kérvényről adtunk hírt s tegnap újra két folyamodvány lett beadva e tárgyban. Az egyiket a magyar asfalt részvénytársaság adta s új meg új indokokat hoz fel az új vasut elodázhatatlan szüksége mellett, a másik a helybeli kereskedelmi és iparkamara meglehetősen hangulatos irata, mely főképp azt hangoztatja, miszerint a szobán forgó vasuti vonal nemcsak egy egész vidék szegény lakosságának nyújtana biztos, állandó kenyeret, de a megye ezen új iparágak meghonosítására kiválóan alkalmas vidéken rövid idő alatt újabb és újabb iparvállalatok létesülését fogja életre hívni és nem csekély fontosságu ezen körülmény sem, hogy a bodonos pataki szénbánya termékei a vasut kiépítése esetén Nagyváradi fűtőanyag szükségletére és így ipari fejlődésére is jelentékeny befolyást gyakorolna s a szén árát tetemesen leszállítaná. — Valószínű, hogy ennyi kérelem előtt már a megye is meg fog hajolni s a vasut létesítését lehetővé fogja tenni.

* **A szerzetes béko.** Laky Demeter, már több év óta nyugalomba lépett csornai premontrei rendi tanár, a csornai rendház perjele, a napokban küldte Keszthelyre az ottani főgimnázium muzeuma részére azokat a bilincseket, melyeket az egykori lángelkű két ifju viselt a szabadságharc leveretése után és fél évig az olmtúzi egy és fél évig jözsefstadti várban. Azért küldte e rozsdás vasakat Keszthelyre, mert onnét indult, mint ifju a harcmezőre s mint főhadnagy küzdötte végig a szabadságharcot.

* **Diszes esküvő.** Városunk egyik köztisztviselőjében álló előkelő polgára, Mihályházy Kálmán kir. törvényszéki bíró leányát, Mihályházy Erzsébetet tegnap délelőtt vezette oltárhoz Gölya István postatiszt. Az esküvőn nagy számú és előkelő közönség volt jelen, kik szinte jó kívánságaikkal járultak az ifju

párhoz. Az esketési szertartást Dencs János esperes plébános végezte és szép beszédet intézett a fiatal párhoz.

* **A tűzéraktanya átvétele.** A tűzéraktanyát ma, szeptember hó 15-én kellett volna átvenni a vegyes bizottságnak az építő vállalkozóktól. A hadtestparancsnokság azonban értesítette Nagyváradi városát, hogy az átvételhez kirendelt egyik műszaki tiszt sürgősen Dávára lett kiküldve s ezért most elmarad a laktanya átvétele. Szeptember hó 21-én, kedden azonban megtörténik átvétel.

* **Salvini Gusztáv Nagyváradon.** Folyó hó 27-én hétfőn kezdi meg a világhírű olasz tragikus Salvini Gusztáv négy estére terjedő vendégzereplését, mely alkalommal Salvini impressáriója: Saltarelli Angelo egy olasz társulatot is hoz Nagyváradra. — Leszkay e négy előadás tartama alatt a helyáratat körülbelül 50%-al felakarja emelni, mivel Salvininak városunkba jövétele igen sokba kerül. Etárgyban holnap délután 3 órakor szinügyi bizottsági ülés lesz, melyre a következő meghívót kaptuk:

Meghívás.

Nagyváradi város szinügyi bizottságának tagjait tisztelettel kérem, hogy folyó évi szeptember hó 16-ik napján d. u. 3 órakor a városház termében tartandó szinügyi bizottsági ülésben megjelenni sziveskedjenek.

Tárgy: A szinigazgató kérelme a Salvini előadásokra a helyáratnak felemelése iránt.

Kelt N.-Váradon, 1897. szeptember 14.

Hoványi Géza,
sz. b. elnök.

* **A mai közgyűlés.** Ma délelőtt tartja Biharvármegye őszi közgyűlését, melyre a tegnapi nap folyamán a vidékről meglehetősen sok bizottsági tag jött be, úgy hogy a nagyvásár miatt amugy is telve levő fogadók és szállodákban a szobák ázsioja nagyon felemelkedett. A gyűlésre összesen 415 tárgy van kitűzve nem pedig 350. mint pár nappal ezelőtt említettük. mivel utólagosan még több ügyet vettek fel a tárgysorozatba. Ezek legnagyobbik része községi számadás s csupán több község kölcsön felvétel iránti határozata érdemelmegemlitést a lapunkban már m-nap említett ügyeken kívül. Így Mező-Kezesztes 5000 frtos Margitá 6000. frtos Nagy-Léta 12. 000 frtos stb. kölcsön ügye. A gyűlés holnapra is át fog nyulni, jöllehet a tárgysorozatból több mint 200 pont községi számadás. A megyei szabadelvű párt tegnap délután 5 órakor gyűlést tartott az alis-

vendégelt három vándor tótdiákat kiknek panaszkodott, hogy az egész rétje csupa vakanturásból áll. Ezek oly irást fogalmaztak, melyet ha péntek éjjelén rájuk olvas, hire sem marad e férgeknek. A felbontott levélben ez vala megírva: »Ha azt akarod, oh bíró! hogy rétedet ne turja fel a vakand, ugy rakasd ki azt terméskövel. Ezt paraszt eszeddel is felérhetted volna. Datum stb. Szoplak Miso, s. k. Bunyevác Juro s. k. Pomáli Sesevo s. k.

A mint a főbíró észreveszi Dobost, ki e perczben pohárka sziverösítőt öntött a garatra, azonnal rávált: »László! ha még engem egyszer alattvalóm előtt megneveltett, nem tudom mi történik? Hová lesz ily eljárás mellett az én tekintélyem? ... »Mi történt?« kérdé a tisztartó, azon hiszemben, hogy Dobos bizonyosan bakot lőtt ... Hát az történt, folytatja a komoly férfit, hogy utóállításkor a katonatisztek körül fogtak egy széles gátfalvi legényt és mivel erőnek erejével huszárt akartak belőle faragni, kérdék tőle: »Ugy-e, te lovak mellett voltál?« Mivel pedig a fiu, a félelemnek miatta szőhoz nem jutott, Dobos kiáltott fel: »Horvát Albert mindig ökrök mellett vala, és mostanság is azok mellett vagyon.«

Dobos, mint templomatya, képviselte falujában a lelkészi hivatal. E részben ő szigorú absolutismust követett, mely elnézést vagy appellátát nem ismer.

Igy, a többi közt, nagy fáradság és édes anyjának bőkezűségéből ujja öntette a megrepedt öreg harangot. Mikor az ércnyelv először

megszólamolt, szemei ragyogtak az öröm és büszkeségtől; de egyik anyóának nem nyerte meg tetszését: Hangja, ugymond, vékony; nem zúg úgy, mint a régi. Nem érdemes vele felhő elé harangozni; mert el nem kergeti stb. Dobos elkeseredve felelé: »Ne csodálja ezt nénemaszszony, hisz fiatal; nem rég lett megkeresztelve. Ha oly vén lesz, mint maga, majd morog eleget, úgy, hogy a felhők megijednek tőle és elfutnak magoktól!« ...

A paplakban is szívesen látták Dobos urat, a hányszor mutatta magát; sőt az asztalnál is terítették számára. Fortélylyal kellett tartóztatni, mert utálta a tányérnyaiókat, — a potyát.

Ilyenkor előjött, a régi jó világból minden és az öregbírónak nevetése elhallatszott a harmadik szomszédba ...

A mi engem illet, Isten látja lelkemet, hogy nem mondom el kevesebbet az öregbíróról, mint amit tudok.

Mikor először voltam tisztességes háznál, ágya fejénél a falon függött egy rozsdás egy-csővű pisztoly, melynek kakasa is kétes állapotban sinlódott. »Mire való szerszám ez?« kérdém. »Ez arra szolgál, felelé jóakarólag, hogyha rossz emberek törnek be hozzám, lekapom a falról és rájuk duplázok ...«

Máskor, midőn a hullámozó vetést nézegetjük, nagy robajjal fut velünk szembe egy csoport gyerkőcz; köztük, természetesen az ő két unokája is. Az alma nem esik messze a fájától ... »Hová?« kérdé a nagyapa. »Fürödni«

... Dobos, némi gondolkodás után felelé: »Nem bánom, fürödjek; de azt előre megmondom, hogy a melyiktek a Dunába fulad, az többé az szemem elé ne kerüljön« ...

Mikor Házi Nevelés című munkámon dolgoztam, kérdezem a hozzám belépő Dobostól: Hiszi-e, öregbíró uram, hogy magának a fejében (az agyban) lakik a lélek? ... Ő fejt rázta: »Nem lehetséges az, uram, hiszen ha valaki a fejembe kovártékozta volna magát, arról csak nekem is kellene tudnom« ...

* * *

Megtörtént az is, hogy Dobosnak, fontos állása következtében, grófjával is kellett érintkeznie. E felejtethetetlen főur kissé zárkózott természetű és kevés beszédű vala; de azért ritkán állhatta meg, hogy ne kérdezze: »No bíró, nem került zátonyra valamelyik gőzös?« ... E kérdésre következő történeti esemény szolgáltatott okot:

Nagy hazánkfia, gr. Széchenyi István az első gőzhajóval (e vidéken tüzes hajónak, gőzbéli köpködőnek nevezték) próbatutavén, Gátfalvánál, másodmagával, partra szállott, és kocsieért felkereste a falu bíráját; hol együtt találta a nép véneit. Nemzetünk apostola felhasználni akarván a kedvező alkalmat, lelkesítő szavakat intézett hozzájuk ... Elmondotta, hogy nem rég érkezett vissza Angliából, hol a szabadság fája egész diszében virágzik ... Ott az emberek korra reggeltől estig dolgoznak; még pedig sok és nehéz munkát végeznek ...

pánnál hogy az egyes kérdésekben elfoglalandó megállapodásra nézve határozatot hozzon.

* **Be kell rukkolni.** Azok a legények, a kik márcz. hóban felrészszáza hagyták el a laktanyát s bakanótákat kurjongatva adták tudtára a t. cz. közönségnek, hogy az ő nótájukat majd csak a Ferencz József rezes bandája fogja elhuzni, valamint azt, hogy a »császáron« kívül senki nem parancsol nekik, azok a legények nemsokára beugranak a mondurba. Hogy aztán lesz-e ott is olyan virágos kedvök, lesz-e minden mérsékelt nyájas hangon elmondott káplári manifestum után egy jó csárdás abból a megénekelt rezes bandából, az már más kérdés. Annyi bizonyos, hogy a czivil élet bucsunapjait élők a besorozott regruta jelöltek mert okt. hó 6-án be kell rukkolniuk. S igen valószínű, hogy a kik okt. 5-én még a legönérzesebb baka és huszárjelöltek a kik a sarki rendőrt olyan szívesen traktálják egy kiss kirugással meg közönségharbitással, azok 6-án már egy-két oktávával lejjebb adják... Majd elhuzza Ferencz Józsa rezes bandája!

* **A munkácsi fegyintézet megszüntetése.** A belügyminiszter tegnap tudatta a törvényhatóságokkal, miszerint a munkácsi országos fegyintézetet az igazságügyminiszter felszólatta s ennek összes irafait a szamosújvári fegyháznak adta át megőrzés végett. Ezentúl tehát ha valami munkácsi fegyintézeti iratra lenne szükség, az Szamosújváron keresendő.

* **Bizalom Dr. Kétli iránt.** A budapesti klinika segéd és gyakornok orvosai a következő nyilatkozatot tették közre. A »Pester Lloyd« folyó hó 13-diki számában a »Local Anzeiger« című rovatban, megjelent s a II. belgyógyászati klinikát sértő közleményre vonatkozólag a leghatározottabban kijelentjük, hogy annak minden szava elejétől végig rosszakaratu koholmány, melynek eredetét nem tudjuk, legfeljebb annyit sejtünk, hogy az egy, a klinikán kívül álló, a viszonyokban teljesen tájékozatlan egyéntől ered. Nekünk elégedetlenségre okunk sohasem volt. most sincsen; igazságszerető tanárunk Dr. Kétli Károly iránt úgy eddig, mint most is a legnagyobb hálával, tisztelettel és szeretettel viseltetünk. Budapest 1897 szeptember 14-én. Dr. Donogány Zakariás. II. tanársegéd. Dr. Joanovits Sebő. Dr. Farkas Elemér. Dr. Kollarits Jenő. Dr. Jellinek Adolf. Dr. Gerő Leó. Dr. Zboray Béla. Dr. Szutrély Barnabás. Dr. Dsida Sándor. Dr. Gebhardt Ferencz. Dr. Langer Árpád. Ifj. Dr. Hug Nándor. Dr. Halka Lajos s. k. II. belklinikai gyakornok orvosok.

* **Az utolsó fürdői vonat.** Ma utoljára gördülnek ki a vasuti indóházból a Szent-László és Eülix-fürdő felé induló vonatok s ezentúl, aki még a kellemes őszi napokat is élvezni

akarja kint a kies fürdőkben kénytelen a belényesi vasutat igénybe venni vagy kocsin kimeni. A közuti vasut igazgatósága azonban az eddigelő ünnep- és vasárnapon közlekedtetett 8—7. számú s a vásártér állomásról este 9 óra 26 perczkor induló közvetlen fürdői vonatot f. hó 19-étől kezdődőleg a gyér forgalom miatt be fogja szüntetni, ellenben a többi napi vonatait még e hó végéig fogja közlekedtetni. Egyébként a kintartózkodás most rendkívül kellemes mindkét helyen. A Püspökfürdőbe a szobák ára 50%-al olcsóbb s úgy az utószaznra kiválóan alkalmas az üdülésre.

* **Reformok a posta és távirdánál.** A kereskedelmi miniszterium posta és távirda főosztályában több reform keresztülvitelével foglalkoznak, melyeknek czélja az is, hogy a postaösszeköttetést még fejlettebbé tegyék az országban. A postai szállítási díj felemelését egyelőre nem hajtják végre. Szóban van a távirati ürlapoknak hirdetésre való felhasználása is, mely évi 60.000 forinttal emelné a távirda bevételeit, mert a vállalkozó ajánlattevők ingyen szállítanák a távirdának szükséges ürlapokat is, melyek beszerzése eddig 20.000 frtba került s ezenkívül 40.000 frt hirdetési díjat biztosítanak. A fumei posta- és távirdaigazgatóságnál a hírlapok kézbesítésére postás leányokkal tesznek kísérletet. A kerékpáron való kézbesítést pedig nagyobb városok területén állandósítani fogják.

* **Itt az ősz!** A hivatalos nyár egy pár nap múlva véget ér. A sovány kalással fizető nyár helyett betoppan az ősz. Nem sok bánattal válunk el tőle, de tört reményekkel gazdagon lépünk be a melankolikus szürke őszbe. A nap szintelen sugara hágyadtan pislog le a rongyos felhők közül, mintha csak nem is merné nézni, mint vetkőzi le a természet pompás tarka ruháját, mely a ragyogó tavasz óta ennyire megkopott. Az ezerszínű mező már egyszerű, félig kihalt, hangos lakói egymásután vándorolnak el messze napkeletre, hol örökké fakadó rügyet, harmatos bokrot találunk s az mindig tiszta kék. Az erdő sötétzöld lombja sárgulni, szürkülni kezd, néhol, mint a barna hajfürtök között egy-egy eltévedt ősz szál, már sárga a levél, mely biztos hirdető zászlaja az erdő romlásának. — Még pár nap s az idei nyárnak is vége, mint minden véget ér egykor a világon.

* **Helyettes rendőrbiztos.** A K o l m a n n Adolf halálával megüresedett rendőrbiztos állásra dr. B e ö t h y László főispán a választásig H a j d u s k a Arpad tb. fogalmazót nevezte ki helyettesnek.

* **Templomépítő színésznő.** K. Kopácsy Juliska, az ismert operettprimadonna, Lipthay Béla, báró lomniczi kormánybiztos útján a miniszteriumhoz ajánlatot nyújtott be, hogy a Tátra-Lomniczion tervezett rom. kath. templomot, — melynek költségvetése körülbelül hat-

ezer forint, — maga költségén fölépítteti, hogy így midőn jövő hónap hetedikén nagy amerikai körutjára indul, eme szép cselekedet tudatát vigye lelkében. Ajánlata a lomniczi villatelepen érthető szenzációt keltett.

* **Rablások Derecskén.** A közeli Derecske községben a múlt héten három éjjel egymásután ösmeretlen tettesek nagy rablást követtek el. A vizsgálat szálai Debreczenbe vezetnek, miért is két csendőr a nyomozás megejtése végett Debreczenbe. A rablók által okozott kár meghaladja a 800 frtot.

* **Meglopott komédiás.** Fehér egereket és papagályokat idomított s a nagypiaczon a hiszékeny falusiakkal czédulát huzatott Pintye J. A czédulákra holmi szerenczés jövődölések voltak írva, azonban a Pintye szerencséje nem volt valami fényes. Vagy három forintot szedett össze s tegnap éjjel el is lopták tőle. Panaszt tett a rendőrségnek.

* **Talált keresztlevél.** Egy leány tegnap a kabai ev. ref. lelkészi hivatal által Husi József kabai lakos Gyula nevű fia részére ez évben kiállított keresztlevelet talált. Atszolgáltatuk a nagyváradi rendőrségnek.

Magyar Baedeckerek.

— Fehér Dezső indítványa. —

Nagyvárad, szept. 15.

Fehér Dezső a »Nagyvárad« szerkesztője azon életrevaló indítvánnyal járult a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a nagyobb magyar vidéki városok idegen forgalmának emelése érdekében magyar Baedeker-szerű olcsó füzeteket adjon ki a magyar államvasutak igazgatósága olyformán, hogy minden nagyobb város egy-egy külön füzetben legyen ismertetve. Egy-egy magyar várost ismertető füzet nem volna drágább 10 krajczárnál és ebből az idegen megismerkedhetne jó előre azon város helyi viszonyaival, látnivalóival, kirándulási helyeivel, szállodáiraival, a hova utazni kíván. A füzeteket pedig árusítani lehetne az összes indóházakban, valamint a vasuti kalauzok által, úgy hogy az utazóknak ez nagy kényelmet biztosítana.

A magyar kir. kereskedelemügyi miniszter czélszerűnek és közhasznúnak találta a javaslatot és külön leiratában elismerését és köszönetét fejezte ki érte Fehér Dezsőnek a javaslat készítőjének. Minthogy azonban a vasutak terhére nem találja az eszmét megvalósíthatónak a következő leiratban ajánlja annak a megvalósítását az összes magyar városoknak:

Valamennyi szab. kir. és rend. tan. város közönségének.

Fehér Dezső a »Nagyvárad« szerkesztője azon javaslatot terjesztette elem, hogy a nagyobb vidéki városokat látogató közönség kényelmére Baedeker szerű utmutatók kiadásáról gondoskodnám. Bár az eszmeéletre valóságát készséggel elismerem, még sem vagyok azon helyzetben, hogy annak akár tárczám akár az illető vasutak terhére leendő megvalósítását kilátásba helyezhetném.

Tekintve azonban az eszme közhasznú voltát s főleg annak végrehajtását s a városokra hármló előnyöket, a javaslatot a közönség és az érdekelt társaskörök figyelmébe ajánlom, már most kijelentvén, hogy az esetre, ha a közönség városát illető ilyenü utmutató kiadására vállalkoznék, a magam részéről, szívesen kész vagyok annak a m. kir. államvasutak állomásain, a nagy kiviteli és csomagszállítási részvénytársaság útján a szokásos feltételek mellett leendő árusítását elrendelni.

Budapest, 1897. aug. 30-án.

A miniszter helyett

Csörgeő

államtitkár.

A miniszter elismerése és a városokhoz intézet ajánlata folytán egyik előkelő budapesti könyvkiadó hajlandó Fehér Dezső javaslatát, megvalósítani. A magyar Baedeker első füzet Nagyváradot fogja alaposan ismertetni és már közelebb kapható lesz az összes vasuti indóházakban. Azután sűrű egymásutánban jelennek meg a többi magyar városokat ismertető füzetek.

Daczára ennek, takarékosan élnek, egyszerűen ruházkodnak; bort nem isznak, annálkevésbé pálinkát. — — — Erre hirtelen belevág egy a bémésködők közül, Kosár Imre: Osztán, nemzetes uram, ilyen emberek is vagynak e világon? »Vagynak hát, szóla közbe a bíró, hát soha sem halotta kend hírét a bolond Angliusnak?« A legnagyobb magyar erre eltávozott és későbbis, baráti körben, gyakran előhozta ez esetet.

Mig az előfogatokra várakoztak, azt kérde a gróf utitársa Dobostól: »Honnan van az, bíró uram, hogy e vidékeken annyi gyermeket lehet látni meztlenül szaladgálni?« ... »Ez onnan nagyon kegyelmes uram, felelé az öreg bíró, mert itt, a Duna mentén, a gyerekek — egytől egyig — meztlenül születnek« ...

Ámbár pedig az öreg bíró folyton szeme előtt tartotta az aranyzabályt, hogy a jó bíró felejt a komaságot, még sem tudta megakadályozni, hogy dicsőségének egy-egy sugára rokonaira is át ne verődjék. Ketten már bennültek a kupaktanácsban; a harmadik az én időmben került bele.

Mikor ifjú Kobak Benedeket a nagyfejük közé beválasztották, felesége szül. Urge Katalin tiszta inget adott reá, ezután az asztalhoz ültette, és megtanította könyökölni, úgy, mint boldogult első férjétől látta, ki szinte tanácsbeli férfiú vala. Bánk készséggel hajolt meg az első férj hagyományos tekintélye előtt, klt va-

laha ő is megsüvegelt, és könyökölt önmeztadással reggeltől estig. E dreszszurának hire futamodván, meglátogattam őt, nótárius uram társaságában. A mint az ablakon át meglátott, felugrott a boldogtalan, azon hiszemben, hogy itt a mentőangyal, vége a szobaáristomnak. Csalódott szegény feje. »Ej, ej Bence! riadt fel az asszony, maga rosszabb a gyermeknél! megymindjárt könyökölni! Szegény első uram, Isten boldogítsa« stb. Bánk visszasompolygott az asztalhoz, és állá alá tette jobb, majd bal tenyerét.

Csak legalább rágyujthatott volna! de az első férj, (Isten adjon jót neki!) sipákoló nyavalyában (asthma) szenvedvén, háza táján sem tűrte a pipát, melynek füstjével a sátánnak tömjéneznek. Kobak barátunknak, pietásból és a házi bébe kedvéért, osztania kellett a kétségbeejtő balvéleményt. Ki is fakadt, nem egyszer Rudas Menyhért, keresztkomája előtt: »Elhiheti, komám uram, irigylem annak a kályhának sorát: annak szabad a szobában füstölögni; nekem nem. Szép az uraskodás, de nehéz hozzá szokni. (Elszokni még nehezebb.

Később annyira megszokta, hogy egy-két év alatt elkönyökölte az előjárói tisztségét és a negyed telket, melyet apjától örökölt... Kobak Bánk utódai elmondhatták: Apánk harapot a vadalmába és a mi fogaink vástak el tőle. Örökségünk idegenekre szállott, házaink külföldiekre...

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A gyónási titok áldozata. Irta Spielmann József, S. J. kiadta fordításban a csanádi egyházmegye magyar egyházi irodalmi iskolája.

A magyarországi papnöveldékben fennálló egyházi irodalmi iskolák egy néhány év óta di-csereiremélő ujjitást vettek fel programjukba; a nagyobbára csupán teológusok, papok szá-mára irt hiresebb külföldi szakmunkák helyett ugyanis időnként átülteti magyar nyelvre a német, francia, angol, olasz irodalom jelesebb szípirodalmi szigoruan kath. irányu műveit, melynek olvasóközönsége ter-mészetesen az egész ország. Ezzel kettős célt szolgálnak, egyrészt ellensúlyozzák az ily nemes irányu regényektől a mai dekadens, naturalis-tikus irányzati belesztrikai művek hatását, más-részt gyarapítják a magyar kath. elbeszélő iro-dalomnak még meglehetősen sivár könyves-polezát.

A csanádi egyházmegye irodalmi iskolája is, mely már számos becses apologetikus mű-vel ajándékozta meg a magyarra fordított mű-vek irodalmát, állatva a fentebb elmondottak czélszerűségét, kiválasztotta a németeknél meg-lehetősen hírnévre tett kath. író: Spielmann József jézustársasági atyá egyik legsikerültebb regényét s azt magyarra fordítva a könyv-piaczra bocsátotta.

A választás szerencsés volt, mert »A gyónástitok áldozata« olyan kérdéseket tárgyal, melyek örökké aktualisak maradnak, de főkép most még azért is kiváló érdekléssel bírnak, mi-vel alig ezelőtt 2 évvel történt Franciaország-ban, hogy egy francia abbé a vérpadra hur-czoltak, gyilkosság gyanuja miatt s csak halála után tűnt ki, hogy a gyilkos nem ő volt, ha-nem más valaki, aki pedig ezt épen az abbé-nak meggyőnta volt. Csak egy szavába került volna, hogy tisztázza magát, de képes volt inkább vérpadra menni, eltűnni, hogy szemé-lyében az egész papságra ilyen szégyenfolt ta-padjon, mintsem a gyónási titkot elárulja.

A szóban forgó mű ezt az akkoriban nagy port felvert ügyet írja le regény alakjában. Természetesen némileg megváltoztatva a körülményeket s egyes epizódokat vegyítvén bele. A regény mindvégig lebilincseli az olvasó figye-lmét s irányánál fogva önkéntelenül is neme-sebb érzelmeket gerjeszt fel az olvasó szívében. A fordítás igen sikerült gördülékeny, könnyen folyó magyar stílusban van átültetve, a festői leírásoknál különösen sikerült megfelelő szava-kat használni.

Az élvezetes könyv megfelelő szép kiállít-ásban jelent meg finom vastag papíron a szem kifárasztása nélkül olvasható esinos nagy betűkkel nyomtatva. Nagy kelendőséget jósolunk neki. Az iskolai és népkönyvtárak veze-tőségeinek különösen ajánljuk beszerzés végett, de a kath. irodalom barátai is örömmel fogják lapozgatni e könyvet, mely szintén egyik fényes bizonyítéka annak, miszerint nem kell a re-gény írónak okvetlenül perverz és idegiz-gató eszközöket használnia arra nézve, hogy műve érdekes legyen, hanem e cél elérhető egyszerű s fenkölt szellemű gondolatok kifejtése által is, sőt a dekadens irányu műveket végig olvasásuk után mindig bizonyos utálattal s fel-izgatva tesszük le, míg az ilyen féle könyvek elolvasása a lelki megelégedettség és nyuga-lom egy német idézi elő kedélyünkben s ne-mes eszméket fogantattak meg szívében. Ez pedig hasonlíthatatlanul nagyobb eredmény mint az idegek örökös zaklatása és az elérhetlen vá-gyak kielégítése utáni sóvárgás. A 20 ivre terjedő könyv 1 frt 30 krért rendelhető meg a temes-vári szemináriumban. Tessék megrendelni.

Kath. Pedagogia. Gyűrkő Ödön új havi folyóiratának minden egyes száma meg-győző bennünket arról, hogy szükség van erre a szakközönségre. Kíváncsok, hogy sikerüljön maga köré gyűjtenie a kath. tanfériakat, ak-kor reményelhetjük, hogy idővel kiszorítja majd a liberális szellemű neveléstani közlönyöket. Ehhez azonban az is szükséges, hogy nagyobb tért engedjen hasábjain a világi tárgyaknak és nevelési eszközöknek. A két utolsó együttesen kiadott füzeteknek tartalma a következő:

A vallás fontossága a nevelés-oktatásban. Meg-nyitó beszéd. A győri szent Benedek-rendi főgim-názium tanári karának alakuló értekezletén mon-

dotta: Acsay Ferencz, főgimnáziumi igazgató. — Átöröklés és nevelés. Irta Kozáry Gyula hittanár. — A vallásosság Herbart pedagógiájában. Irta Notter Antal. — Kath. tanáregyesület. Az orsz. kath. tanáregyesület alapszabály-tervezetével. Irta: Pokorny Emánuel, kir. kath. főgimnáziumi hittanár. — Az egységes magyar nemzeti iskola. Irta: Simkó József, főgimnáziumi tanár. — A gyermekek, an-nak erényei és hibái Dupanloup pedagógiájából. Irta: Váradi Károly, kegyestanítórendi főgimnáziumi tanár. — Kath. középiskolázás. (I. Veni Sancte! Irta: Német Péter főgym. tanár. — II. Kath. kö-zépiskolai tankönyvek. Irta: Gyürky Ödön. — III. Szent Imre ünnepe. Irta: Egy hittanár. — IV. Té-telek az önképző-körökről. Irta: Kövesdy Jenő fő-gim. tanár. — II. Gyakorlatias vallástanítás a kö-zépiskolában. (Folytatás.) Irta: Pokorny Emánuel, kir. kath. főgimn. hittanár. — A Magyarországi Kath. Középiskolák Története. A kath. középiskolák történetét tárgyaló monografiák alapján. — Apró-ságok a hitoktatás köréből. Irta: Végh Kálmán, he-ves-csányi lelkész. — Irodalom. (Pedagógiai érte-kezések az 1896/97 évi középiskolai értesítőkből. — Emlékköny. Kármán Mór huszonöt éves tanári munkásságának ünnepére.) — Vegyesek. (A munka kezdetén. — Iskolai értesítők. — Lubrich Agost. — XIII. LEO pápa Canisiusról. — Az orsz. kö-zépiskolai tanáregyesület közgyűlése. — A peda-gógia az esztendőmi hittudományi főiskolán. — Az erdélyi róm. kath. Státus. — Mária kongregáció a ciszterci rend egri főgimnáziumában).

A Kath. Pedagogia megjelenik havonként 4 iv terjedelemben, előfizetési ára egész évre 4 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker. Pál utca 7. sz. II. emelet 37. Ajánl-juk különösen a középiskolai tanárok figye-lmébe.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradai dalárda. A Belezna y Antal szakértelmű vezetése alatt álló jeles dalárda a télen is fogja gyönyörködtetni a nagyváradai közönséget. Mint halljuk, a napok-ban már újra meg fogja kezdeni a próbákat. Több új taggal fog erősödni a dalkör, mit a nagyváradai dalkedvelő közönség bizonyára örömmel fog tudomásul venni.

A népnevelési egyesület gyűlése. Van sze-rencsém a »Biharmegyei Népnevelési Egyesü-let« választmányának t. tagjait f. évi szeptem-ber hó 17-én d. u. 4 órakor Egyesületünk hi-vatalos helyiségében (Nagy-Piaczter Közs polg. fiúiskola palota földszint 10 ajtó) tartandó ülésre tisztelettel meghívni. Nagyváradon, 1897. szept. 15-én. Szunyogh Péter egyleti elnök.

TANÜGY.

A kath. tanítók gyűlése. A magyaror-szági latin és görög szertartásu r. kath. tani-tók segélyalapjának központi bizottsága köze-lebb közgyűlést tartott Budapesten. Előzetesen csendes misét hallgattak az egyetemi templom-ban. A közgyűlésen a nagyváradai lat. szert. egyházmegyéből Rohay János csabai tanító volt jelen. Az elnök bemutatta a múlt év szá-madásait a következőkben: a) Évközből se-gélyezésre a pénztárnoknál maradt 622 frt 26 kr. Nyomatványok és postára kiadott. 437 frt 49 kr. Maradt. 184 frt 77 kr. b) Ösztöndi-akra megszavaztatott. 1750 frt Kifizetett. 1525 frt maradt 225 frt. c) Segély és gyámolításra fo-lyósztatott. 2240 frt. Kifizetett. 2220 frt. Marad. 20 frt. Ekképen jelenleg rendelkezésre áll ösz-szesen. 429 frt 77 kr. Egy felmerült eset al-kalmából kimondották, hogy jövőre az ösztön-dij csak az esetben fizethető ki, ha az ösztön-dijas kifogástalan magaviselet mellett legalább általános jó osztályzatú bizonyítványt mutat fel. Az alap számadása a következő: a) A segély-alap vagyona kitesz. 77261 frt 91 kr. b) Az árvaházé pedig. 14307 frt 62 kr. Ugyan-ezen kimutatás alapján betérjeszti az 1897. évi felosztási tervezet, mely szerint felosz-tandó: 4312 frt 23 kr. és pedig: 1. Ösztön-dijakra (a fenti összeg $\frac{4}{10}$ része.) 1724 frt 89 kr. 2. Segély- és gyámpénzekre ($\frac{3}{10}$ rész), gyá-molítás $\frac{3}{10}$ rész) 2156 frt 12 kr. 3. Az or-szágos árvaház alapja gyarapítására ($\frac{1}{10}$ rész.) 431 frt 22 kr. Összesen. 4312 frt 23 kr. A bizottság segélyekre 1900 frtot, ösztöndijakra

1700 frtot: szavazott meg. A slójdntanfolyam látogatására 2 tanító részére 100—100 frtot adtak. Ösztöndijakra 1700 frtot utaltak ki. A nagyváradai gör. szert. kath. egyházmegyéből Juhász István egyetemi II. éves hallgató nyert ösztöndiját. Az ösztöndíjakat csak szolgáltatják ki, ha az illetők katolikus tanintézetet látogat-nak. 95 folyamodónak egyenkint 20—20 frt segélyben részesült; segélyt nyertek a nagy-váradai l. sz. egyházmegyéből özv. Józsa Meny-hértné asszonyvásári, özv. Nagy Mátyásné gyulai, özv. Víz Lászlóné margittai; a nagy-váradai gör. kath. egyházmegyéből pedig Mezey Sándor szarkói. Osztatlan tetszéssel fogadták az indítványt az alapszabályok módosítására, továbbá, hogy az árvaházi alap gyarapítása céljából orsz. sorsjáték rendeztessék.

SZÍNHÁZ.

Egy operette bukása.

— Ninette. —

Az idei szezonban tegnap bukott meg a második darab. Első a »Nagyváradai varrólá-nyok« című darab volt, mely az ostoba vicz-ceknek volt konglomeratuma, a második a teg-napi operette, mely az unalmasság terén érte el a világ recordot.

A »Ninette« jövetelét is már rossz hírek előzték meg, azt beszélték ugyanis, hogy a népszínházban is csupán az tudta legalább tür-hetővé tenni, hogy pazar kiállításban került színre. A rossz hírek valóban bizonyultak. Az egész színház úgy unatkozott egész este, hogy oda se figyelt a darab menetére, hanem vagy ásított, vagy szidta Charles Clairville urat, ki ez operette librettóját megcsinálta, vagy pedig kedélyesen beszélgetett, sőt a karzaton egész csete-paté fejlődött ki.

»Ninette«-ben nincs egy jó humoros jele-net, mely igazi kacajra fakasztaná a közönsé-get, pedig ezt a szinpadit műfajt csakis a ké-pes fentartani, ha bővelkedik nevetető részletek-ben. Már pedig a »Ninette«-ben ennek nyoma se látható.

Ami Lecoqu zenéjét illeti, az meglehetősen benne, ha nagyon sok olyan részletet nem tar-talmazna, melyek már ismert motívumokra em-lékeztetnek. Különösen a második felvonásbeli »Oavare«, mely pedig a legjobb részelenne, az egésznek, olyan ismerős magyar népdalokra emlékeztet, hogy nem képes teljes hatást el-érni éppen ezáltal.

A közönség megeléglvén két felvonást, részben ott is hagyta a fabódét, mely újra egy darab bukását érte meg.

A szereplők tőlük telhetőleg igyekeztek megmenteni a darabot, de lehetetlen dologra vállalkoztak, mert ilyen halva született darab-ból nem lehetett csinálni semmit. Legjellem-zőbb különben az, hogy daczára a premiernek, nem volt egyetlen olyan piece benne, melyet a közönség megismételtetett volna ez prdig a bu-kás biztos jele.

A meséről sem mondhatunk semmi jót, mert se nem szellemes se nem érdekes.

A XVII. század negy cocotte-ja, Ninon de Lanclos szerepel benne egy csomó francia ficsurral s a »Histoire de la lune« hírhedt szer-zője Cyrano de Bergerackal.

Ez a kor és ezek az alakok pedig hálás anyagot szolgáltatnának egy operette lybrettó-jára, de hát ahhoz egy kis tvéna is kellene, ez pedig hiányzik a szerzőnél.

A darabot ma talán megismétlik, hogy még nagyobbat buccjék.

A »két-tacskó« Szendrei Mihály jutalom-játékaul, mint már említettük, a »két-tacskó« kerül színre. A daraból már folynak a pró-bák s a holnapi előadás valószínűleg eléri a kellő hatást.

Amon Margit jutalomjátéka. A nagyvá-radi közönség körében oly oltalános érdeklő-dés mutatkozik Amon Margit jutalomjátéka iránt hogy már is keresik a jegyeket. Megérdemli a közönség rokonszenvét az a primadonna, aki nagy, vagy kis szerepében egyaránt élvezetes alakítást mutatott be s kit minduntalan mel-lözve láttunk az igazgatóság által, daczára a

közönség többször megnyilvánuló rokonszenvének. »Három Kázmér« szereposztása a következő: Ellen Black: Amon Margit, John Jock: Hegyesi, Gelb Smüle Kövesi, Kalotai Kázmér: Pesti, Pista: Pintér, Margit: Rontai, Aszalai Elvira Tolnainé. Az előadás sikeresnek és érdekesnek ígérkezik, már a jó szereposztásról íélve is.

Az utolsó előadás. A szinkörben e hó 27-én fogják megtartani az utolsó előadást. »Keresd a szíved« kerül színre, mely a multkori előadás alkalmával már szép sikert aratott. Az utolsó operette előadás a »Kék asszony« lesz. Csodáljuk, hogy az igazgatóság nem az eddig visszatartott »Boszorkányvár« című operettet adja még egyszer, melyet szívesebben látunk a »Kék asszonynál«. Joggal elvárja a közönség a cserét, mert különben is érthetetlen a »Kék asszony« erőszakos műsoron tartása.

Igazságszolgáltatás.

Uj bíró a büntető ügyosztálynál. A napokban albiróvá kinevezett Kiss Rezső október és november hóra, a nagyváradi kir. törvényszék büntető ügyosztályához lett beosztva hol mint szavazó bíró és előadó fog szerepelt.

Eladott zálogok. Demján Gábornál a bíróság lefoglaltatott Nagy-Létán néhány zálog tárgyat. Azonban Demján daczára a bírói zárlatnak, eladta a lefoglalt tárgyakat s mikor árverezni akartak, már nem volt sehol. A törvényszék elé ezért került Demján s az ügyész bírói zártörés és sikkasztás büntetével vádolta. Vádlott azzal védekezett, hogy ő a panaszos engedélyével adta el a tárgyakat. A törvényszék ezen védekezést el is fogadta, és vádlottat felmentette az ellene emelt vád és következményei alól.

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irta: ROVETTA G. Ford.: S. J.

21.

Ez az inspektor jó és szeretetre méltó embernek látszik, mondá.

Igen, valóban? Nem is figyeltem rá, felelé ő és meghajította fejét, hamiskásan ránézve és így szólt.

Elégedett vagy most már gyermekem s forró lehelete megütötte a férfi arcát, ki megremegett.

Igen, és nem is hittem, hogy az ember ilyen elégedett lehessen.

Poianától Paduáig hosszú végnélküli, szenti mentális társalgás folyt le közöttük, mialatt Gegio felsikkető hangon énekelt, melyet azonban az zakatoló vonat zaja kissé lecsillapított. Cecilia grófné aludt, talán azért, mert nem volt kivel veszekednie.

— Szeretsz engem?

— Szivemből.

— Nem leszel többé oly rossz kedvű?

— Nem... ha nem engedsz többé senki által udvaroltatni magadnak.

— Hát ki udvarolna neked, gyermekem?

— Mindenki, hisz oly szép vagy!

— Ne félj, jó leszek, majd meglátod és különben is Velenczében mindig jobb vagyok, mint másutt.

Prandino szívesen megkímélte volna őt e vallomástól, de egy kis kellemetlenség néha nagyon jó.

— Miről gondolkozol. Mi bajod?

— Semmi. Csak valami jutott eszembe!

— Mi az?

— Ostobaság! Már magam is elfelejtettem.

— Lehetetlen, tudni akarom.

— De mondom már, hogy elfelejtettem.

Nos, hát majd egy este teljesen egyedül fogunk gondolázni.

Igen.

És akkor... is fogod mondani, hogy szeretsz?

Ez alkalommal Eliza nem felelt, hanem

olyan tekintettel nézett az ég felé, mint egy szent.

Prandino nyitott szemekkel álmódzott: ez a 14 nap a fürdőben a legedesebbnek, legvárásabbnak tűntek fel szívében. Boldognak érezte magát, mi több, a világ legboldogabb emberének tartotta magát és midőn a vonat a Paduai indóház alá berobogott, semmit sem kívánt, még a 30 Lirát sem, mely a 300-hoz hiányzott.

A kocsi éppen a vasuti vendéglővel szemben állott meg, a fiatal Cecilia grófnőnek tehát azonnal étvágya támadt, Gegio szomjas lett hogy a tengert is ki itta volna.

A gróf kiszállott, belépett a kávéházba és kávé, süteményt rendelt Ceciliának, és a fiának vizet málnaszörppel.

— És ön grófnő, mit sem kíván?

Nem, köszönöm gróf!

— Majd fizessen ön, este majd összeszámolunk, a jegyárát is bele vesszük, mondá a fiatal Ariberti grófnő, ki ismét a kávéházhoz látott.

Mialatt a pinczér, ki őt egy I. osztályú coupéból látta kiszállani és észrevette a szivartárczáján lévő koronát is, folyton grófnak szólított, úgy érezte magát mintha torkát két vasból való uj szorongatná, de alig pillantotta meg azt, ki őt oly bizalmasan szólította meg, tűzvörös lett és tiszteletteljesen vette le kalapját.

Senki más nem volt ez, mint Pénvehio lovag, az északi és déli olasz vasutak igazgatóságának második főnöke, ugyanaz, ki Ariberti grófnál ajánlotta volt magát, hogy egy álláshoz jusson.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A tatai király napok.

Tata szeptember 14. (Saját tud. távirata.) Ő felségeik reggel 7 órakor kíséreteikkel kocsin a hadgyakorlatok színhelyére hajtottak és Tatától nyugatra a kőcs-mocsai uton fekvő Tömörd pusztánál lóra ültek. Az idő szép.

Püspöki konferencia.

Budapest, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) Mint értesülve lettünk, a püspöki konferencia elhalasztott.

Királyi vadászatok.

Mohács szeptember 14. (Saj. tudósít. táv.) A vasuti és hajóállomáhnál a díszítésekkel elkészültek. A királyi sáttortól a hajóállomásig vezető útvonal fényárban uszik. Fehérvári Imre báró főispán és Trixler Károly alispán holnap délelőtt a végső intézkedések megtétele végett ideérkeznek. Izabella főhercegnő Chotek grófnő kíséretében, a »Béllye« hajón Battinára onnan pedig Kis-Köszegre utazott.

Elhunyt szerzetes.

Budapest, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) Budaváry József piarista házfőnök, ki a Ferencz József rend lovagja volt, életének 84-ik évében kiszenvedett.

Rakovszky felmentve.

Budapest, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) Mint tudósítónk írja a kuria tegnap döntött a Szalavszky-Rakovszky féle sajtóperben, a melyben Rakovszkyt a kuria felmentette.

Munkás zavarok Amerikában.

Budapest szept. 14. (Saját tud. távirata.) New-Yorkból írják, azok közül a munkások közül, akikre Hazletonnál a sherif rálvétet, 23 ma belehalt sebeibe. A munkásegyletek az egész országban gyűléseket tartanak, a melyeken tiltakoznak a sherif tisztviselőinek eljárása ellen. Shenandoaban az ottani magyarok, len-

gyelek és más nemzetiségű lakosok lelkeszők elnökölte alatt gyűlést tartottak és kimondták, hogy pénzt raknak össze a bíróság hivatalnokainak üldözése végett. A sztrájkoló munkások élükön 50 asszonynyal és egy sereggyermekkel megakarták akadályozni a pitsburgi bányamunkásokat munkájokban, de a sherif feltartóztatta őket. A dolog verekedéssé fajult, melynek folyamán az asszonyok, kik igen ingerültek voltak, bunkókkal verték a sherif embereit. Négy embert letartóztattak.

Elhunyt segédszerkesztő.

Arad, szeptember 1. (Saj. tudósítónk táv.) Mint értesülünk, az »Alföld« jeles segédszerkesztője Hrabovszky Lajos tudóbajban meghalt Aradon.

A kubai felkelés.

Budapest, szeptember 13. (Saj. tud. táv.) Montevideoból írják: A kamara egyhangulag jóváhagyta a felkelőkkel megállapított békefeltételeket.

Csendélet Bulgáriában.

Budapest, szeptember 14. (Saját tud. táv.) Sófiából írják: »Agence Balcanque« szerint minden alapot nélkülöz a lapoknak az a jelentése, hogy egy Olga nevű román énekesnőt megöltek volna. Az »Agence Balcanique« ezt a czáfolatot illetékes helyről meríti.

A görög hadi kárpótlás.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. távirata.) Balli miniszterelnök kijelentette, hogy Németország tudatta a görög kormánnyal, hogy a pénzügyi ellenőrzés életbeléptetése előtt nem bocsátkozik tárgyalásba a hadikárpótlás kölcsönének fedezésére felajánlott bevételek felett.

KÖZGAZDASÁG.

A nagyváradi őszi vásár. A nagyváradi őszi országos vásár véget ért. Bizony elég silány volt. különösen az iparosokra, akik a nagyon is szomorú ipari viszonyok között egy kis forgalomra számítottak; ee csalódtak.

A sertés vásáron éppen semmi mozgalom nem volt. A felhajtás rendkívül csekély s a gazdák még ebből is féltek vásárolni a vész miatt.

A marhavásár igen élénk volt. Felhajtottak mintegy 4250 darab marhát ebből elkelt mintegy 2700 drb. A kereslet igen élénk volt, s a jószágok jóáron keltek.

A lővásár is eléggé élénken folyt le, ám-bár a felhajtás kevés volt mindössze 1300 drb. Ebből el kelt mintegy ezer drb elég magas áron.

Az iparvásár nagyon gyenge eredménnyel ért véget. Iparosaink nagy késlettel jelentek meg a vásárban de a kereslet csekély volt az árak minimumra lenyomva.

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Bérlet 135-ik szám.

Bérlet 135-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

az arad-nagyváradi szintársulat által.

Nagyváradi, 1897. évi szeptember 15-én.

M á s o d s z o r:

NINETTE.

Nagy Operette.

Kezdeté 7, vége fél 10 órakor.

Holnap, csütörtökön:

Szendrey Mihály jutalomjátéka.

A KÉT TACSKÓ.

Francia vigjáték.

SZERKESZTŐI POSTA.

Színházberlő. Köszönjük a figyelmeztetést; gondunk lesz rá, hogy többet ne történhessék.

Sz. Gy. Helyben. Beküldött kis tárczájának témája nem új, egyszerű, de igen jó; ilyen fel-

dolgozásban azonban nem lehet a közönség elé bocsátani. Az elbeszélés végén az erkölcsi tanulságoknak levonása és gledába állítása (1. 2. 3.) még éppen nagyon elmaradt a mai irodalmi ízlésmegértés keretéből. A legtöbb beteg csak ostyában beszél be a pirulát. Az ilyen irányeszmét, tanulságot is el kell rejteni a sorok közé. A közönségről fel kell tételezni annyi értelmet és ítélőképességet, hogy magától is megtalálja, észreveszi azt. Az ön methodusa gyermekes, sértő a közönségre. Dumas senior et junior, Sue Jenő. Montepin és a

többi francia írók valósággal belopták gondolat- és érzelm világukat, mely megmételyezte az erkölcsöket, az olvasók szívébe. Az ellenszert, a gyógyító balszámot és óvatosan kell belesepegetni az olvasó közönség értelmébe és szívébe. Mihelyt észreveszi az olvasó, hogy az író őt nemcsak szórakoztatni akarja, hanem oktatni is, unalmassá válik és a közönség méltó, haragját vonja magára. Tanuljunk ellenségeinktől.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Diszmagyar ruhák!****Elegáns férfi szabó üzlet!**

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy helyben **Olaszi Fő-utca, apácza-templommal szemben** (volt Nemzeti Kaszinó alatt) egy a mai kor kívánalmainak megfelelő

FÉRFISZABÓ ÜZLETET

nyitottunk.

Évek hosszú során Bécs és Budapest legelőkelő üzleteiben, valamint az utóbbi évek alatt **Tóth Ferencz és Held B.** helybeli czégeknek szerzett bő tapasztalataink, továbbá azon körülmény, hogy szöveteinket **csak a legjobb és leghirnevesebb bel és külföldi gyárakból** szereztük be, lehetővé teszik, hogy igen tisztelt megrendelőink legfokozottabb igényeinek is megfelelhessünk.

Midőn nagybecsű rendeléseiket kérjük, biztosítjuk ama törekvésünkről, hogy a legelegánsabb szabás és legjobb munka s lehető legolcsóbb árak számitása által nagyrabecsült bizalmukat kiérdemeljük.

kiváló tisztelettel

276 1—6

Velentzky és Barabás.**Katonai egyenruhák!**

Mai naptól kezdve tisztelt vevőim kényelmi szempontjából **legfinomabb**

AMERIKAI PETROLEUMOT

5 és 10 literes ólomzárral ellátott edényekben

bérmentve házhoz szállítom.

Előre is a legpontosabb kiszolgálást ígérve, mentől több megrendeléseket kér

kiváló tisztelettel

Janky Antal.**Olcsó tisztán kezelt****HEGYI BOROK**

eladók

50 literen felüli mennyiségben, hectoliterenként 30., 36., 40., 50., és 60 forintért szállítanak 1880-iki egy liter 60 kr., 1883-iki 60 kr., 1885-iki 50 kr., 1886-iki 50 kr., 1887-ik 30 kr., 1888-iki 36 kr.

A hordók előállítási árban számitanak és 6 héten belül visszavétetnek a borok után vét mellett szállítanak. A borok tisztaságáról és valódiságáról kezeskedem.

Becsés megrendelésüket kérem,

271 7—0

tisztelettel

Czeglédy Sándor

Zöldfa-Szálloda bérloje.

A tanév kezdetével iskolai tanulók előnyben részesülnek.

Reichard áruháza.**Felhívás.**

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy a már 10 év óta fenálló és jó hírnévnek örvendő **Friedländer Herman-féle**

KALAP ÉS URIDIVAT ÜZLETET

átvettem és ugyanezen helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő, nagyválasztéku **férfi, női és gyermek**

czipőraktár

rendeztem be, továbbá ugy a kalap, mint a férfi divat és czipő cikkekben mindenemü **angol, olasz és francia** különlegességek nálam kaphatók.

Pontos kiszolgálásról kezeskedem és ajánlom magam a n. é. közönség szives jó indulatába — kiváló tisztelettel

REICHARD D. L.

Nagyvárad, Fő-utca Orsolya-zárda épület.

230—12—25

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Mélyen leszállított árakban lehet csakis
szeptember hó 15-ig
NÁDOR L. és TÁRSA cégénél

Zöldfa-utczában

253-10-10

következő árukat beszerezni.

Férfi czipők — — — — 2.25 krtól

Női czipők — — — — 2.50 krtól

Leányka czipők czugos vagy bergsteiger — — 1.90 krtól

Gyermek czipők — — — — 40 krtól

miden kivitelben 25%-al olcsóbb mint eddig.

Legnagyobb választék kalapokban

meglepő olcsó árak.

Fehér és színes ingek, gallérok, kézelők, fehér és saten ingek, harisnyák, kesztyűk, nyakkendők.

Illatszer, pénz- és szivar-tárczák, sétatobok, email-, ing-, és kézelő-gombok.

legolcsóbb és legnagyobb czipő és kalap raktár.

Telefon összeköttetés.

